

Zápis z porady knihoven s povinným výtiskem a nabídkovou povinností

dle zákona 37/1995 Sb. o neperiodických publikacích, 320/2002 Sb. o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů ve znění Vyhlášky MK ČR 156/2003 Sb., konané v Národní knihovně ČR v Praze, 7. 11. 2019 od 10 h do 14 h.

Přítomni: celkem 30 osob:

Národní knihovna ČR: Mgr. Olga Zeinertová, PhDr. Hanuš Hemola, Jiřina Štěpničková, Mgr. Martin Žížala, Zdeněk Tovaryš, RSDr. Zdeněk Matušík, Theresia Bousková, DiS., Mgr. Lenka Kozlová,

Vědecká knihovna v Olomouci: Mgr. Kateřina Adamová, Gabriela Prucková,

Městská knihovna v Praze: Mgr. Jana Krpatová, Bc. Ladislav Lukavský,

Středočeská vědecká knihovna v Kladně: Jana Hermanová,

Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje: Mgr. Daniel Bechný, Mgr. Anděla Prchlíková,

Severočeská vědecká knihovna: Bc. Denisa Szaffnerová,

Krajská vědecká knihovna Liberec: Mgr. Tereza Neužilová, Mgr. Hana Veličková,

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové: Lenka Špátová,

Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě: Mgr. Gabriela Filipová,

Krajská knihovna Vysočiny: Miroslava Dobrovolná,

Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně: Bc. Marie Majerová,

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích: Marie Lukášová,

Krajská knihovna v Pardubicích: Bc. Lenka Štěpánová,

Knihovna Akademie věd ČR: PhDr. Jana Matoušová, Mgr. Kateřina Weisssová,

Národní technická knihovna: Ing. Jitka Marhoulová,

Moravská zemská knihovna: Mgr. Ludmila Pohanková, Libuše Štemberková,

Knihovna Národního muzea: PhDr. Eva Lachmanová.

Nepřítomni:

Krajská knihovna Karlovy Vary: Alice Havránková - omluvena,

Parlamentní knihovna.

Program:

10:00 Bechný - zahájení

10:05 Matušík – hlavní body a novinky v projednávání „trojnovely“

10:25 Hemola, Zeinertová – Zpráva o výsledcích kontroly NKÚ

11:00 přestávka

11:20 Prchlíková – informace k získávání neprodejných titulů (UTB Zlín)

11:40 Filipová – připomínky k návrhu webové stránky k NP a PV

11:55 Filipová - Příspěvek a diskuze k vymáhání PV

12:10 Filipová – Příspěvek a diskuze k nevyžádaným darům v knihovnách

13:00 diskuze

14:00 závěr porady

Na poradě všechny přítomné Mgr. Daniel Bechný, předseda sekce pro akvizici SDRUK a jako prvního přednášejícího pozval RSDr. Zdenka Matušíka, aby jednání zahájil aktuálním tématem tzv. Trojnovely.

RSDr. Zdeněk Matušík – NK ČR eDepozit, Trojnovela, návrh legislativní úpravy „e-pv“

RSDr. Matušík ve zkratce připomněl historii pokusů o legislativní úpravu povinného výtisků on-line elektronických publikací. Současný vládní návrh, který byl schválen 4. listopadu 2019, byl vnitřně konzultován a připomínkován v dubnu roku 2019. NK ČR opakovaně požadovala zakotvení možnosti tisku při zpřístupňování e-PV, byť omezeného a aby se do obecné úpravy předmětu povinného výtisků poněkud zasáhlo, aby tam nebyla vazba na pojem dílo autorského zákona, protože mnohé publikace neobsahují díla jako taková a aby byla aspoň vyjmuta pro audiovizuální díla, protože u e-publikací může jít o multimédium, které nějakou sekvenci audiovizuálního díla obsahuje. Nic z toho nebylo realizováno. Dne 21. května 2019 byl tento návrh komentován na zasedání UKR Mgr. J. Klusoněm z Odboru literatury a knihoven MK. Tam byla výrazně ustanovena souvislost návrhu se zpřístupňováním děl na základě rozšířené kolektivní správy. V návrhu se také upravuje znění současného písm. f § 9 odst. 2 o NK ČR v knihovním zákoně, aby NK ČR měla oprávnění uzavírat jménem knihoven smlouvy s kolektivními správci a platit odměny za užití předmětů ochrany podle zvláštního právního předpisu knihovnami systému knihoven. Bylo zdůrazněno, že jde o minimalistickou variantu novely (ve smyslu zásahu do současné úpravy). Po květnovém meziresortním připomínkové řízení byl v září ministerský návrh předložen k projednání a 4. listopadu 2019 byl na jednání vlády schválen. Následně bude předložen Poslanecké sněmovně. **Předpokládaná platnost této novely je 1. 1. 2022.** V novele jsou zavedeny a upřesněny nové pojmy týkající se e-pv neperiodických publikací a e-pv periodického tisku (např. pojem „pořízení“). **Veškeré podstatné změny a upřesnění zpřístupňování e-pv jsou velmi kvalitně zpracovány a přehledně zvýrazněny v [prezentaci](#) RSDr. Matušíka, která může sloužit jako základní vodítko k pochopení problematiky a k informování zainteresovaných kolegů v ostatních knihovnách.**

Webarchiv je řešen v novém ustanovení v novele zákona č. 257/2001 Sb. - § 9 odst. 2 písm. c), v němž tedy NK ČR zabezpečuje sběr, uchovávání a zpřístupňování vybraných informací, které jsou volně dostupné na území České republiky prostřednictvím služeb informační společnosti, a pořizuje databázi těchto informací, k jejímuž vytěžování a zužitkování jsou oprávněny:

Moravská zemská knihovna v Brně, Vědecká knihovna v Olomouci, Městská knihovna v Praze, Parlamentní knihovna, knihovna Národního muzea v Praze, Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana a a krajské knihovny.

Při výkonu této činnosti odpovídá za obsah informací, včetně informací vyhledaných z vlastní iniciativy, v rozsahu, ve kterém odpovídá poskytovatel služby informační společnosti za ukládání obsahu informací poskytnutých uživatelem (bude souviset s GDPR).

Předpokládá se vydání prováděcích vyhlášek k zákonům č. 37/1995 Sb. a č. 43/2000 Sb., v současnosti jsou zadány materiály na úrovni tezí. V materiálu se řeší finanční a personální zajištění (též usnesení – II/2). Výdaje, které nutně vzniknou v souvislosti s aplikací nové právní úpravy (a to výdaje osobní i výdaje věcné, včetně investičních nákladů), budou hrazeny v rámci schválených výdajových limitů MK. Potřebný počet zaměstnanců zajistí Národní knihovna České republiky v rámci limitu přepočteného počtu zaměstnanců a limitu výdajů na platy, tyto limity tedy nebude nutné navyšovat. V důvodové zprávě se doslova uvádí, že Národní knihovna provede podle potřeby nezbytnou vnitřní reorganizaci, zahrnující například implementaci nástroje umělé inteligence pro částečně automatizovanou katalogizaci a převedení některých zaměstnanců na nové činnosti, vyplývající z nové právní úpravy.

PhDr. Hanuš Hemola – NK ČR NKÚ v NK a MZK a PV

PhDr. Hemola vystoupil se zajímavým tématem kontroly Nejvyššího kontrolního ústavu (NKÚ) v NK ČR. Kontrola proběhla jak v NK ČR Praha tak i v MZK Brno. Cílem NKÚ bylo prověřit, zda příspěvkové organizace Národní knihovna České republiky a Moravská zemská knihovna v Brně hospodaří s majetkem a peněžními prostředky státu účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. PhDr. Hemola se po úvodu především zaměřil na informace o tom, jak se kontrolní orgány dívají na odborné knihovnické činnosti a na práci s fondem a povinným výtiskem.

Kontrola začala v říjnu 2018 a v době prezentace byla akce v neukončeném stavu. NK ČR dostala v průběhu kontroly 15 písemných žádostí k poskytnutí dokumentů a odpovědí. Prověřovala se např. zřizovací listina, vnitřní předpisy, ekonomicko-správní agenda, základní dokumenty pro knihovnické činnosti. Kontrolované období bylo 2015 až 2017 (plán), dle aktuální potřeby kontrolorů bylo rozšiřováno až do roku 2018. V pracovně náročném období odborní pracovníci absolvovali desítky hodin práce při dohledávání podkladů a komentování dotazů pracovníků kontrolního úřadu. Při kontrole knihovnické činnosti byly v 1. kole předkládány schválené plány revizí knihovního fondu, protokoly z revizí, seznamy úbytků, přírůstkové seznamy, statistické výkazy KULT, případně další statistická hlášení. Požadavky byly pak rozšířeny na předkládání konkrétních plánů odborných činností, koncepcí, strategií, jejich plnění, doložení členství NK v mezinárodních organizacích. NKÚ se opírala také o srovnávací analýzu NK s dalšími evropskými národními knihovnami – viz článek A. Knolla <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2019-1/knihovny-a-informace/postaveni-narodni-knihovny-ceske-republiky-a-jeji-srovnani-s-dalsimi-vybranymi-evropskymi-narodnimi-knihovnami>. Kontrolovány byly plány akvizice, plány digitalizace, procesní analýzy, sestavy jednotlivých odborných činností, zařazení jednotlivých pracovníků a jejich finanční ohodnocení ve vztahu k NSP. NK ČR musela doložit a komentovat rozsah (kvantitu) povinného výtisku jak periodik, tak neperiodik, všechny procesy následného knihovnického zpracování až po finální uložení, včetně kontroly všech dokladů a evidencí, plnění povinnosti vydavatelů, kontrolu vymáhání neodevzdaného povinného výtisku. NKÚ vyžadoval doložit průkazný systém upomínání neodevzdaných PV, zda je vymáhání prováděno prostřednictvím správního řízení či soudního řízení.

NKÚ postrádal kodifikaci pracovních postupů na úrovni interních předpisů. Některé výstupy kontroly považuje PhDr. Hemola za dobře využitelné pro fungování NK ČR v budoucnosti. Podle § 27 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu v aktuálním znění, Národní knihovna ČR podala námitky vedoucímu skupiny kontrolujících. Námitce ve věci práce s PV nebylo vyhověno. Proběhlo odvolání ve stejné věci ke kolegiu NKÚ a odvolání bylo opět neúspěšné. Kontrola a konečná zpráva není dosud ukončena, máme pouze průběžné informace a „namítaný“ návrh.

V předběžném návrhu zprávy NKÚ je v oblasti PV pro NK ČR uloženo toto opatření: NK ČR připraví interní dokument (metodiku/návod), který stanoví přesně postup upomínání a vymáhání PV (počet telefonických/písemných upomínek realizovaných přímo pracovištěm PV, doporučený dopis GŘ, správní řízení, soudní řízení).

Pro knihovnu není problémem již dobře zaběhnutou vnitřní praxi popsat v metodice, ale zavedení přesných postupů a úřadu pro vymáhání PK předpokládá jistou pracovní a finanční náročnost, kterou se v NK ČR chystají propočítat a případně žádat o navýšení financí a pracovní kapacity. NK ČR v souvislosti s předpokládanými závěry NKÚ požádá Ministerstvo kultury o výklad zákona č. 37/1995 Sb. MK ČR, bude se zejména jednat o výklad § 1, odstavců 1 a 2.

Informace PhDr. Hemoly fundovaně doplnila Mgr. Olga Zeinertová.

Získávání a vymáhání PV

Mgr. Filipová si k příležitosti porady udělala analýzu získávání PV v MSVKO. Za minulý rok 2018 v MSVKO získaly 13995 k.j. PV z toho 802 k.j. regionálním PV. Určitý pokles regionálního PV oproti minulým letům přednášející vysvětluje sníženou produkcí vysokých škol. V roce 2018 získaly v MSVKO PV od 136 nakladatelů, z toho 69 dodalo pouze 1 titul. Kolegyně dále uvedla své největší dodavatele PV podle srovnání počtu dodání PV za posledních 15 let (Alpress, ostravské vysoké školy, Sagit, Fantom Print). Jmenovala také problémové vydavatele a prezentovala své další zkušenosti při získávání a vymáhání PV.

Nevyžádané dary v knihovnách

V diskuzi se probíraly jednotlivé zkušenosti s nakládáním s nevyžádanými dary v knihovnách. Řešení v jednotlivých knihovnách je různorodé a je na každé knihovně, jaké činnosti si na základě vyměněných informací zavede do praxe.

Odkaz na složku s prezentacemi:

https://drive.google.com/drive/folders/1UR_V5TOEY03ORAPBONYAQ2BiDuFQtlvH?usp=sharing

zapsala Bc. Denisa Szaffnerová, SVKUL